

ЗНАЧАЈ ПРЕНОСИВИХ ВЕШТИНА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ ВАСПИТАЧА У АП ВОЈВОДИНИ

Пројектни задатак/очекивани резултат:

3. Унапредити квалитет наставе Високе школе у Вршцу инкорпорирањем резултата пројекта у постојећи програм одговарајућих предмета; укључивањем преносивих (комуникацијских, личних, дигиталних) вештина у постојећу наставу, унапређен квалитет високошколске наставе на Високој школи струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” у Вршцу.

Овај материјал је саставни део активности и истраживања која се спроводе у оквиру развојноистраживачког пројекта *Значај преносивих (комуникацијских, личних, дигиталних) вештина за професионални развој васпитача у АП Војводини* (в. пројектни лого изнад), подржаног од стране Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност (бр. 142-451-2183/2022-02), а који реализује истраживачки тим Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” у Вршцу (2022/2023. година).

Ради подизања квалитета високошколске наставе за васпитаче у Вршцу а у складу са пројектним задатком који нам је овде у фокусу, током припремања материјала за акредитацију студијског програма основних струковних студија **Струковни васпитач (акредитација у току, 2022)** посебна пажња посвећена је укључивању што већег броја преносивих (најпре комуникацијских, личних, дигиталних) вештина у наставу. Између осталог, ове вештине су посебно значајне јер могу олакшати и убрзати процес уласка дипломираних васпитача на тржиште рада и припремити их за целоживотно образовање и ефикасан професионални развој.

Након инкорпорирања резултата пројекта у постојећи програм одговарајућих предмета – што је била активност свих чланова пројектног тима (проф. др Александар Стојановић, доц. др Јелена Пртљага, доц. др Еуђен Чинч, др Наташа Стурза Милић, др Тања Недимовић, др Предраг Пртљага, др Ивана Ђорђевић) током припреме акредитације, др Наташа Стурза Милић и др Ивана Ђорђевић прегледали су целовиту Књигу предмета (која је предата за акредитацију студијског програма Струковни васпитач, 2022) да би се утврдила заступљеност пројектом обухваћених вештина. Након прегледа, сачињени су одговарајући прилози (Прилог 1, Прилог 2, Прилог 3 и Прилог 4). Они су и јавно публиковани на одговарајућем интернет простору – реализација ове активности др Предраг Пртљага.

Прилог 1 чини:

- 70 силабуса (целовита Књига предмета Високе школе у Вршци за програм Струковни васпитач, које је у поступку акредитације); у сваком силабусу наставног предмета обележени су искази (речи, синтагме и реченице) којима се експлицитно или имплицитно оснажују преносиве вештине будућих васпитача; разматрано је оснаживање преносивих вештина у: циљевима предмета, исходима предмета, садржајима, као и у методама извођења наставе. Осврт је дат и на литературу препоручену за предмете, а у контексту разматраног питања.
- Препознате **интерперсоналне вештине (комуникацијске и др.)** обележене су у свим силабусима у којима су се нашле плавом бојом; **интраперсоналне (личне)** обележаване су пинк бојом, док су **преносиве дигиталне** издвојене зеленом бојом. Иако нису експлициране пројектом, обележаване су и **организациске вештине** (жута боја) и **аналитичке (истраживачке и сл.) вештине** (сива боја обележавања). Ово препознавање и обележавање спроведено је у 70 силабуса, што чини око 70 страна А4 формата.
- Уз назив сваког документа/силабуса забележен је и број појављивања исказа, односно заступљеност исказа којима се указује да ће се оснаживати преносиве вештине будућих васпитача (обележавање по моделу: 10 ЗАСТУПЉЕНОСТ уз име фајла).
- Поједини силабуси су у имену документа (фајла) добили и одредници ЕКСП. у значењу *експлицитно изражено*. Реч је о предметима у којима је уочено наглашено оснаживање преносивих вештина. Ови силабуси дати су и у Прилогу 4 (Примери силабуса).

НАПОМЕНА: Будући да је документација у процесу акредитације, Прилог 1, који подразумева целовиту Књига предмета, биће публикован у овом интернет простору по добијању акредитације.

Након препознавања преносивих вештина у свим силабусима и њихове заступљености, уследило је испитивање по неколико критеријума и сачињен је Прилог 2.

Прилог 2 чини пет табела са резултатима до којих се дошло:

- Утврђен је укупан број и процентуална заступљеност исказа (речи, синтагми, реченица), које указују на оснаживање преносивих вештина у свим силабусима Књиге предмета Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац – програм основних струковних студија Струковни васпитач (у процесу акредитације, 2022) – резултат је приказан у Табели 1;
- Утврђена је укупна и процентуална заступљеност исказа (речи, синтагми, реченица) у силабусима о појединачним (интерперсоналним, интраперсоналним, дигиталним, организацијским и аналитичким) преносивим вештинама у Књизи предмета Високе школе, Вршац – резултат је приказан у Табели 2;
- Утврђена је заступљеност доминантних врста (подтипова) вештине у пројектом обухваћеним категоријама: интерперсоналне, интраперсоналне и дигиталне – преглед заступљености ових вештина приказан је у Табели 3;
- Дат је избор из литературе силабуса у Књизи предмета која експлицира оснаживање преносивих вештина – Табела 4;
- Дат је преглед метода извођења наставе у силабусима Књиге предмета које експлицирају примену преносивих вештина – Табела 5.

Након увида у резултате, израђен је **Прилог 3** – резултати до којих се дошло, као и ексцерпт о значају оснаживања преносивих вештина инкорпорирани су у Публикацију установе, јавно публикован документ (Прилог 3 чини извод из Публикације који то потврђује).

Примера ради, израђен је и **Прилог 4**: посебно су издвојени силабуси са експлицитно наглашеним преносивим вештина.

Општи закључци видљиви на основу докумената који чине Прилог 1, Прилог 2, Прилог 3 и Прилог 4 јесу:

- У 70 силабуса предмета основних струковних студија за васпитаче Високе школе у Вршцу (програм Струковни васпитач, у поступку акредитације, 2022. година) забележено је укупно 763 исказа (речи, синтагми или реченица) којима се указује на оснаживање преносивих вештина будућих васпитача; просечно по силабусу то износи 10,9 исказа; најнижа стопа заступљености је 5 исказа (2 силабуса, 2,9%), највиша 28 исказа по силабусу (1 силабус, 1,4%); најчешће се (у 15 силабуса, 21,5%) јавља по 10 исказа којима се указује на развијање и оснаживање преносивих вештина студената. Може се констатовати да нема ниједног силабуса без оснаживања неке од преносивих вештина. Ако се изузму појединачни силабуси који због природе самог наставног предмета имају високу заступљеност вештина, може се запазити да је у око трећини свих силабуса (32,9%) наглашено оснаживање – по 10 исказа у 15 силабуса и по 12 исказа у 8 силабуса. Ако се у обзир узму сви силабуси (без обзира на природу предмета), онда је чак 45 (од укупно 70) силабуса, односно 64,3% (безмало две трећине) оних наставних предмета који садрже 10 и више исказа којима се указује на оснаживање преносивих вештина. Овај и претходни резултати указују на испуњеност пројектног задатка. Истоветно је видљиво и у јавно публикованом документу – Публикација установе (Прилог 3). Више резултата по овом критеријуму видети у Табели 1 у Прилогу 2.
- Најчешће се у посматраним силабусима претпоставља оснаживање интерперсоналних (комуникацијске и др.) – 50.59%, интраперсоналних (личних) – 27.92% и дигиталних преносивих вештина – 9.96% (Табела 2, Прилог 2).
- Међу интерперсоналним вештинама доминирају комуникацијске вештине (248 примера, 32,5% свих исказа), међу интраперсоналним доминантно је оснаживање критичког мишљења/проучавања литературе (118 исказа, 15,5%), док у категорији дигиталне вештине примат има ефикасно коришћења интернета за трагање ка релевантним информацијама и др. (24; 3.1% свих исказа) – в. Табелу 3 у Прилогу 2.
- Допуну прегледа релевантне литературе и извора о преносивим вештинама (један од почетних пројектних задатака) свакако чини и избор из литературе у Књизи предмета која експлицира оснаживање преносивих вештина, дат у Табели 4, Прилога 2. С обзиром на то да целовита Књига предмета подразумева око 350 референци – а да је за преносиве експлицитно насловом везано петнаестак наслова (4%), додуше већином у (ко)ауторству самих предметних наставника – уочава се да је поље будућег деловања обогаћивање литературе у силабусима инкорпорирањем више наслова који својом реториком наглашавају значај оснаживања преносивих вештина за целоживотно учење и професионални развој васпитача. Први корак на овом путу свакако може бити попис релевантне литературе и извора о преносивим вештинама – један од продуката овога пројекта,

- Преглед метода извођења наставе у силабусима Књиге предмета које експлицирају примену преносивих вештина указују на то да се оснаживање врши не само садржајима који се презентују студентима већ и начином остваривања саме наставе (Табела 5).

Пројектни задатак – унапредити квалитет наставе Високе школе у Вршцу инкорпорирањем резултата пројекта у постојећи програм одговарајућих предмета – **остварен је у целости**. Као што резултати показују – просечно је по силабусу забележено 10,9 исказа који указују на оснаживање или ти значај оснаживања преносивих вештина васпитача; нема ниједног силабуса без оснаживања неких од преносивих вештина, а ако се изузму појединачни силабуси који због природе самог наставног предмета имају високу заступљеност преносивих вештина, у око трећини свих силабуса (32.9%) наглашено је оснаживање најпре комуникацијских, личних и дигиталних вештина (ако се у обзир узму сви силабуси онда је то 64,3%, безмало две трећине оних наставних предмета који садрже 10 и више исказа којима се претпоставља оснаживање преносивих вештина). Резултат овога рада доприноси подизању квалитета високошколске наставе за васпитаче у Вршцу на начин који подразумева укључивање што већег броја вештина у наставу које могу олакшати и убрзати процес уласка дипломираних васпитача на тржиште рада и припремити их целоживотно учење и ефикасан професионални развој.

*Пројектни задатак реализован је у периоду мај – јун 2022. године,
у пријатној радној атмосфери.*